

VITTAY MELINDA

Nemzetközi Jogi Tanszék

Témavezető: dr. Kardos Gábor egyetemi tanár

A NEMZETKÖZI SZERVEZETEK ÉS A SZERVEZETET ALKOTÓ ENTITÁSOK KÖZÖTTI VISZONY

I. Bevezetés és módszertan

A nemzetközi szervezetek sajátos alanyai a nemzetközi jognak: a szervezet alapegységei, az azt alkotó (jellemzően) államok maguk is alanyai a nemzetközi jognak, ugyanakkor általában maguk a szervezetek is rendelkeznek meghatározott kiterjedésű jogalanyisággal. Az, hogy egy nemzetközi szervezet működése alatt független jogalany tevékenységét értjük, viszonylag friss koncepciója a nemzetközi jognak, és – ebből következően is – számos ponton tisztázatlan. Önmagában ez az állítás ugyanis nem dönti el, hogy a szervezet azonosítható-e a létrehozók kollektívájával vagy kollektív akaratával, és azt sem, hogy a szervezet mellérendelt viszonyban állna-e az azt alkotó államokkal és egyéb entitásokkal. Márpedig a nemzetközi porondon való részvétel, az aktív működés és különösen a tevékenységért (vagy akár mulasztásért) való felelősség szabályozáshoz elengedhetetlen a két fél, azaz az alkotók és a létrehozott szervezet közötti viszony tisztázása.

A viszony pusztán jogi elemzésén túlmenően a dolgozat arra is törekszik, hogy elhelyezze és értékelje azt a nemzetközi szervezetek domináns elmélete, a funkcionalizmus kontextusában.¹ A hosszabb távú kutatás egyik munkahipotézise ugyanis az, hogy a funkcionalizmus mind a jogtudományban, mind a bírósági döntésekben markáns jelenléttel bír, és így jelenleg ez az elmélet írja le legteljesebben a nemzetközi szervezetek működését.

A dolgozat három nagyobb szerkezeti egységben dolgozza fel a témát: (i) először a nemzetközi szervezetek rövid történetével, első megjelenési formáival foglalkozik, kiegészítve azt a korabeli jogtudósi munkák értelmezésével; majd (ii) a bírói gyakorlat releváns döntéseit tekinti át; és végül (iii) elemzi a szervezetek és az entitások közötti viszonyt. A dolgozat összegzéssel zárul.

---

¹ A funkcionalizmusról mint a nemzetközi szervezetek tudományának uralkodó paradigmájáról lásd legújabban: KLABBERS 2015. 9-82.

II. A nemzetközi szervezetek története és a funkcionalizmus megjelenése

Az államközi együttműködésnek már az ókortól kezdve számtalan variánsa létezett. A ma is ismert, intézményesített forma létrejött ugyanakkor mindenekelőtt a szuverén államok egyenlőségének elvén nyugszik, ezért az 1648-as vesztfáliai kongresszus előtti korszakból való együttműködési formák csupán történeti érdekességgel szolgálnak.

Az ezt követő időkből Thomas Jefferson 1786-os, Versailles-ban tett javaslata az első figyelemre méltó szerveződés, amelyben az alapító atya a kalózkodó államok elleni összefogásra hívott fel. Ez az elképzelés azonban nélkülözött minden intézményi karaktert.² A legelső, ténylegesen szervezetnek nevezhető együttműködések nem is a politika vagy a harcászat, hanem a közlekedésügy és a technika területén jöttek létre: 1815-ben formálisan is létrejött a Rajnai Központi Hajózási Bizottság, 1865-ben megalakult a Nemzetközi Távközlési Egyesület, 1874-ben pedig az Egyetemes Postaegyesület. Az elkülönült intézményesítés és ezzel párhuzamosan az intézményi jog fejlődése még váratott magára. A szervezetek létrejöttét követően azonban a jogirodalomban már megjelentek a gyakorlati működést megfigyelő, azt értelmező megállapítások.

Elsőként Georg Jellinek festette meg a mai értelemben vett funkcionalizmus korai előképét. 1882-es *Die Lehre der staatlichen Verbindungen* c. munkájában úgy fogalmazott, hogy míg az államok *Staatszweck*-kel, azaz államcélal rendelkeznek, a nemzetközi uniók ún. *Verwaltungszweck*-kel, amelyet legjobban „igazgatási cél”-ként lehetne fordítani.³ A nemzetközi szervezetek létrehozása mögött tehát nem azonosított politikai célt, és ez a megfigyelés a későbbi szakirodalomban egyre sarkosabban jelent meg. Ilyen például Pierre Kazansky munkája,⁴ amelyben Kazansky úgy találja, hogy a szervezetek célja inkább a társadalmi, mintsem a politikai érdekek védelme, előretörésük nyomán pedig egyenesen a nemzetállamok vége vizionálható. Ez a nézet finomabbra hangolva jelenik meg David Mitrany munkájában.⁵

Mitrany kiindulópontja, hogy a nemzetközi társadalom ideális formájában két cél lebeg a kormányzatok előtt: a jog előtti egyenlőség biztosítása, azaz a jogi igazságosság (*legal justice*), és az élethez való megfelelő anyagi feltételek biztosítása, azaz a társadalmi igazságosság (*social justice*). Ezek eléréséhez szükséges egy jogi keretrendszer felállítása, az odavezető úton azonban Mitrany számos buktatót azonosít – leghangsúlyosabban azt, hogyan is érhető el, hogy az egyenként jelentősen eltérő méretű államokat a szuverén egyenlőség elvének megfelelően, ténylegesen is egyenlőként kezeljék? És ennek előkérdéseként: milyen közös ismérv igaz valamennyi államra?

A szerző a közös jellemzőt ott ragadja meg, hogy egy bizonyos közösség, mérettől és formától függetlenül, el kell, hogy lássa a funkcióit. Mitrany így a minden

---

² SZASZ 1981. 138-140.

³ Jellinek művét idézi: KLABBERS 2014.

⁴ Kazansky művét idézi: KLABBERS 2014. 655.

⁵ MITRANY 1933.

kormányzatnál szükségszerűen felmerülő funkciók integrációját kínálja áthidaló megoldási lehetőségként, több fenntartással. Egyrészt sürgeti az etatizmus „szarvainak letörését”, ugyanakkor azt is elismeri, hogy nem minden területen lehet vagy szükséges a funkciók integrálása – Mitrany a legnagyobb lehetőséget erre a technikaiként aposztrofált funkcióknál látja.

Mitrany művét két okból ismertettem bővebben: egyrészt a munka fontos mérföldkő a nemzetközi szervezetek tudományának fejlődéstörténeti ívében, mert ezen a ponton válik ketté a nemzetközi politikai viszonyok tudományában, valamint a jogtudományban alkalmazott funkcionalista elmélet. Másrészt a fenti gondolatmenet megfelelően illusztrálja a „funkcionalizmus” kifejezés kétféle jelentéstartalma közötti különbséget. Mitrany és a funkcionalista integráció elméletének hívei ugyanis arra keresik a választ, hogyan lehetne az államközi együttműködést elősegíteni. A jogi értelemben vett funkcionalizmus ehelyett azt vizsgálja, hogy egy szervezet funkciója hogyan határozza meg annak jogait és privilégiumait.

Az ezzel kapcsolatos, ténylegesen jogi kutatómunkát érdekes módon éppen egy politikatudományi professzor, Paul Reinsch kezdte meg, aki 1911-es monográfiájában összegezte megállapításait.⁶ Reinsch munkáiban jelent meg először a nemzetközi intézményi jog mint külön rendszer leírása, amely azért is jelentett novumot, mert abban az időszakban a nemzetközi uniók nehezen vonták ki magukat a székhelyt biztosító, ún. fogadó állam dominanciája alól. Reinsch azonban világosan „leválasztja” a tagállamokról a nemzetközi szervezeteket, amikor rámutat arra, hogy valójában nincs valódi konfliktus a tagállami szuverenitás és a nemzetközi szervezet tevékenysége között. Amennyiben ugyanis a szuverenitás fogalmát úgy értelmezzük, hogy az jogok (és funkciók) csomagja, amely ebből fakadóan osztható, úgy a szuverén állam és a nemzetközi szervezet képes egymás mellett harmóniában működni. A szuverén állam ugyanis ezáltal képes a nemzetközi szervezetet mintegy eszközként használni, hogy így végső soron a saját állampolgárai javát szolgálja. Ebben a felfogásban a nemzetközi szervezeteket konkrét és meghatározott szükséglet hívja életre, és az annak ellátásához szükséges funkcióikat illetve jogaikat a tagállamoktól kapják. Ez a két fogalom egyébként nem válik el egymástól; Reinsch a „funkciókat” (*functions*) és „jogokat” (*powers*) szinonimaként használja.

Ez a megközelítés, azaz, hogy a nemzetközi szervezetek a rájuk testált funkciókból kifolyólag, és azok ellátására egyértelmű és csak nehezen korlátozható jogot nyernek, a következő évtizedek nyomán számos megerősítést nyert. Ezzel kapcsolatos elvi aggályt nehezen is lehetne megfogalmazni. A mai értelemben vett funkcionalizmus tartalmi magva ugyanis az, hogy a nemzetközi szervezetek eredendően apolitikusak, létrehozásuk az emberiség javára vagy megváltására (*salvation of mankind*) történik,⁷ és érthetően nehéz elvi alapot találni ennek a törekvésnek a szabályozására, esetleg mérséklésére.

---

⁶ Paul S. REINSCH: *Public International Unions* (1911).

⁷ KLABBERS 2015, 36.

A dolgozat következő fejezete azt kísérli meg bebizonyítani, hogy a nemzetközi szervezeteknek a fenti, funkcionalista logika szerinti kezelése nemcsak a jogirodalomban, hanem a bírói gyakorlatban is viszonylag korán meggyökerezett.

III. A bírói gyakorlat

A bírói gyakorlatnak tagadhatatlanul kisebb tere nyílt a nemzetközi szervezetek elméletének fejlesztésére, hiszen a kérelemhez kötöttség nyomán eleve korlátozottabb módon vizsgálhatták a szervezetek működését. A gyakorlat elnagyolt, de határozott mintája szerint a bíróságok elé jellemzően akkor kerültek ügyek, amikor annak kérdése merült fel, hogy a nemzetközi szervezet *ultra vires* cselekményeket hajtott-e végre.

Ezzel kapcsolatban az Állandó Nemzetközi Bíróság két tanácsadói véleménye érdemel különös figyelmet. Az időrendben előbbit a Bíróság a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet tevékenysége kapcsán fogalmazta meg. E szerint:

„A szerződés rendelkezéseinek értelmezéséből következik, hogy a Magas Szerződő Felek egyértelműen széles jogosultságokat kívántak biztosítani a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek annak érdekében, hogy együttműködjön velük az emberi munkakörülmények és a munkások védelme biztosításához szükséges intézkedések tekintetében. Nem elképzelhető, hogy meg kívánták akadályozni a Szervezetet az ehhez szükséges intézkedések megfogalmazásától és javaslatától.”⁸

A tanácsadói vélemény tehát úgy érvel, hogy bizonyos cél érdekében létrehozott szervezet kapcsán nem elképzelhető, hogy a tagállamok megelőzni kívánták volna azt, hogy a szervezet maga javasoljon az érintett cél eléréséhez szükséges intézkedéseket. Az idézett rész egyben azt is sugallja, hogy nem az lesz az eldöntendő kérdés, hogy a nemzetközi szervezetre ruházott jogosultságok milyen formát öltenek, vagy azok milyen feltételek mellett tekintendők érvényesnek, hanem, hogy melyik az az intézkedés vagy tevékenység, amelyik lényeges a funkció végrehajtásához, és melyik, amelyik kevésbé vagy egyáltalán nem.

Egy évvel később az Állandó Nemzetközi Bíróság a Duna Bizottság kapcsán vizsgálta a kérdést. A tanácsadói vélemény szerint:

„Minthogy az Európai Bizottság nem Állam, hanem egy különös céllal rendelkező nemzetközi intézmény, csak az Alapító Statútum által rá ruházott funkciókkal rendelkezik azzal, hogy a fenti célt betöltse, ugyanakkor joga van ezeket a funkciókat a legteljesebb mértékben gyakorolni olyan terjedelemben, amíg ebben a Statútum nem korlátozza.”⁹

---

⁸ „It results from the consideration of the provisions of the Treaty that the High Contracting Parties clearly intended to give to the International Labour Organization a very broad power of co-operating with them in respect of measures to be taken in order to assure human conditions of labour and the protection of workers. It is not conceivable that they intended to prevent the Organization from drawing up and proposing measures essential to that end.” Competence of the ILO to Regulate Incidentally the Personal Work of the Employer Advisory Opinion of 23 July 1926, p.18.

⁹ „As the European Commission is not a State, but an international institution with a special purpose,

A jelen tanácsadói vélemény már nem az intézkedés természetét hangsúlyozza, hanem a funkciók végrehajtásának korlátjaként az alapító okirat (és így a tagállamok) által meghatározott kereteket határozza meg. A két tanácsadói vélemény szintetizálásaként azonban mindenképpen megállapítható, hogy azok a nemzetközi szervezetek működését akként ragadták meg, mint amelyek a létrehozásuk céljához kötött funkciókkal rendelkeznek, és ebből fakadólag rendelkeznek azokkal a jogosultságokkal, illetve megtehetik azokat az intézkedéseket, amelyek funkcióik eléréséhez szükségesek, mindaddig, amíg a tagállamok kifejezetten nem korlátozzák ebben.

A Nemzetközi Bíróság gyakorlata egyértelműen támaszkodik az Állandó Nemzetközi Bíróság megállapításaira. A nemzetközi szervezetek joga körében mérőföldkőnek tekinthető tanácsadói véleményben, a *Bernadotte-ügyben* a Bíróság – több lényeges megállapítás mellett – a funkcionalizmus esszenciáját fogalmazta meg, amikor kimondta, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének vannak olyan „*bennerejlő jogai*” (*implied powers*), amelyek ugyan nincsenek kifejezetten megfogalmazva az Alapokmányban, ugyanakkor szükségképpen bennefoglaltatnak, mint amelyek lényegesek a szervezet kötelezettségeinek ellátásához.¹⁰ Az ítélet azért is bír különös jelentőséggel, mert ennek felismerése nyomán jut arra a következtetésre, hogy az ENSZ nemzetközi jogalanyisággal rendelkezik:

„A Bíróság véleménye szerint a Szervezetet célja, hogy funkciókat gyakoroljon és jogosultságokat élvezzen, és [a Szervezet] ténylegesen is funkciókat gyakorol és jogosultságokat élvez, ami csak az alapján magyarázható, hogy jelentős terjedelmű nemzetközi jogalanyisággal bír, és képességgel rendelkezik a nemzetközi síkon való működésre.”¹¹

A tanácsadói vélemény a fenti logikai út mellett szorosabb tartalmi összefüggést is felvázol a nemzetközi szervezet két attribútuma (a jogalanyiság és a funkciók megléte) között:

„Amíg az Államok a nemzetközi jog által elismert nemzetközi jogok és kötelezettségek teljességét birtokolják, egy a Szervezethez hasonló entitás jogai és kötelezettségei azon célok és funkciók függvénye, amelyeket az alapító okiratban meghatároznak vagy beleértene, vagy a gyakorlatban fejlődnek ki.”¹²

---

it only has the functions bestowed upon it by the Definitive Statute with a view to the fulfilment of that purpose, but it has power to exercise these functions to their full extent, in so far as the Statute does not impose restrictions upon it.” Jurisdiction of the European Commission of the Danube Advisory Opinion of 8 December 1927, p. 64.

¹⁰ *„Under international law, the Organization must be deemed to have those powers which, though not expressly provided in the Charter, are conferred upon it by necessary implication, as being essential to the performance of its duties.”* Reparation for Injuries Suffered in the Service of the United Nations Advisory Opinion of April 11, 1949, I.C.J. reports 1949, (*Bernadotte-ügy*) 174.

¹¹ *„In the opinion of the Court, the Organization was intended to exercise and enjoy, and is in fact exercising and enjoying, functions and rights which can only be explained on the basis of the possession of a large measure of international personality and the capacity to operate upon an international plane.”* *Bernadotte-ügy*, 179.

¹² *„Whereas a State possess the totality of international rights and duties recognized by international law, the rights and duties of an entity such as the Organization must depend upon its purposes and*

A fentiek szerinti kötött jogalanyiség egyéb kérdéseket is felvet: egyáltalán, milyen jogi aktusok betartása várható el egy nemzetközi szervezettől, amelynek jogalanyiséga eleve korlátozott? A Bíróság erre igen széles választ adott az Egészségügyi Világszervezet (WHO) és Egyiptom tanácsadói véleményében:¹³

*„A nemzetközi szervezetek a nemzetközi jog alanyai, és mint ilyenek, kötik őket a nemzetközi jog általános szabályai, az alapító okiratuk vagy azon nemzetközi egyezmények, amelyeknek részesei.”*¹⁴

A nukleáris fegyverek fegyveres konfliktusban való használatának jogszerűségéről adott tanácsadói véleményben¹⁵ a Bíróság azonban megerősítette a korábbi, szűkebb értelmezését. Ez alapján a nemzetközi szervezetek a nemzetközi jog alanyai, azonban az államokkal ellentétben nincs általános jogalanyiségük. A nemzetközi szervezeteket a „*specialitás elve*” vezérli, azaz államok ruházzák fel őket jogalanyisággal, és jogosultságokat teremtenek számukra. Ezeknek a jogosultságoknak a korlátja azon közös érdekek funkciója, amelyek előmozdításával az államok megbízzák a szervezetet.¹⁶

A szerződéses joganyag szintén átvette a fenti megállapításokat és nyelvi fordulatokat. Az ENSZ Alapokmányának 104. cikke kifejezetten tartalmazza, hogy a Szervezetet mindegyik tagjának területén megilleti a feladatainak ellátásához és céljainak eléréséhez szükséges jogképesség, valamint az 1986-os Bécsi Egyezmény is megerősíti, hogy a nemzetközi szervezetek rendelkeznek azzal a képességgel, hogy olyan szerződéseket kössenek, amelyek szükségesek a szervezetek funkcióinak ellátásához és céljaik eléréséhez.

A fenti példákkal illusztrált esetjogra nézve általánosan megállapítható, hogy a nemzetközi szervezet funkcionális értelmezésben való működésének teljesen hozzáillő jogi leképezését végezte el a Nemzetközi Bíróság (és jogelődje). A nemzetközi szervezet funkciója egyszerre jelenti a jogalanyiségének következményét és adja meg annak kereteit. Ezen a területen belül pedig, bár a nemzetközi szervezetet kötik a nemzetközi jog általános szabályai, elsősorban a tagállamok azok, amelyek korlátokat állíthatnak a szervezettel szemben funkciói gyakorlásában.

---

functions as specified or implied in its constituent documents and developed in practice.” Bernadotte-ügy, 180.

¹³ Interpretation of the Agreement of 25 March 1951 between the WHO and Egypt, Advisory Opinion of 20 December 1980, (a WHO és Egyiptom tanácsadói vélemény)

¹⁴ „International organizations are subjects of international law and, as such, are bound by any obligations incumbent upon them under general rules of international law, under their constitutions or under international agreements to which they are parties.” WHO és Egyiptom tanácsadói vélemény, 90.

¹⁵ Legality of the Use by a State of Nuclear Weapons in Armed Conflict Advisory Opinion of 8 July 1996, I.C.J. Reports 1996, 66.

¹⁶ „The Court need hardly point out that international organizations are subjects of international law which do not, unlike States, possess a general competence. International organizations are governed by the ‘principle of speciality’, that is to say, they are invested by the States which create them with powers, the limits of which are a function of the common interests whose promotion those States entrust to them.”

IV. A szervezetek és a szervezeteket létrehozó entitások közötti viszony

A fentiek alapján levonható következtetés, hogy a nemzetközi szervezetek célját és jogalanyiságuk meghatározó elemét funkcióik adják, amelyek összessége egyfajta megbízásnéként értelmezhető a létrehozó entitások részéről. A funkcionalizmus elmélete szerint tehát a szervezetek és a létrehozó államok közötti viszony a klasszikus megbízó–ügynök párnak felel meg azzal, hogy a szervezet mint ügynök a létrehozó tagállamok mint kollektív megbízók nevében jár el.¹⁷ A megbízás a nemzetközi szervezet funkciójában ölt testet, amely tárgyában, és adott esetben időben is limitált. A tagállamok mint kollektív megbízók ellenőrzés alatt tartják a szervezetet, amelynek különösen két megnyilvánulása van: (i) egyrészt a szervezetek megbízatása általában visszavonható (vagy adott esetben az állam ki is léphet a szervezetből);¹⁸ (ii) másrészt, a tagállamok felelősek azért, hogy a szervezet ne kövessen el *ultra vires* cselekményeket.

A fenti elméleti leírást mind a gyakorlati működés, mind a fentebb vázolt esetjog tovább gazdagítja. Ami a gyakorlati működést illeti, két fő problémát érdemes kiemelni.

Az első, hogy bár a szervezetek elkülönült, jellemzően apolitikus entitások, bizonyos esetben mégiscsak dominálhatják a tevékenységüket a résztvevő államok politikai megfontolásai. Ebben az esetben különös hangsúlyt kap, hogy míg a tagállam egyfelől létrehozó, másfelől magának a létrehozott entitásnak a szereplője is egyben (ld. plasztikus példaként az ENSZ Biztonsági Tanácsának működését).

A második az az elméleti probléma, hogy milyen tevékenységekkel ruházhatják fel az alkotó entitások az adott nemzetközi szervezetet. Az alapító okiratot az alapító entitások alapvetően tetszőleges tartalommal ruházhatják fel. Ugyanakkor, különösen a Bernadotte-ügyben hozott tanácsadói véleménnyel bevezetett „*implied powers*” fényében bizonytalanságot okoz, hogy a funkciók célként való leírása megfelelő eszköze annak érdekében, hogy az adott szervezet tevékenységét a tagállamok kontroll alatt tartásák.

A WHO és Egyiptom tanácsadói vélemény ezzel kapcsolatosan további érdekes adalékot említ. Eszerint az adott esetben Egyiptom tagságának pusztán ténye a kölcsönös együttműködés kötelezettségét vonja maga után, és mind Egyiptom, mind a WHO részéről jóhiszemű eljárást követel meg.¹⁹ A tanácsadói vélemény ezt a megállapítást nem kapcsolja össze egy esetleges felelősségi kérdéssel, inkább abban a kontextusban hozza fel érvként, hogy egy hosszú évek alatt kialakított kapcsolatot és helyzetet ne lehessen egyik pillanatról a másikra megváltoztatni (adott esetben a WHO székhelyét rövid időn belül áthelyezni Alexandriából). Ugyanakkor nem kizárt – bár jelenleg csak feltételezés –, hogy erre hivatkozással a későbbiekben tovább árnyalható a nemzetközi szervezetek eredendően apolitikus karaktere, és a kölcsönös együttműködési

---

¹⁷ KLABBERS (2015), 24.

¹⁸ GUZMAN (2013), 1008.

¹⁹ „*The very fact of Egypt's membership [...] entails certain mutual obligations of co-operation and good faith incumbent upon Egypt and upon the Organization.*” WHO és Egyiptom tanácsadói vélemény, 93.

kötelezettség és a jóhiszemű eljárás követelménye egyben a tagállam politikai céljaival kapcsolatos toleranciát vagy azonosulást is jelentheti.

V. Összegzés – a funkcionalizmus mint magyarázó elmélet és hiányosságai

A dolgozat célja az volt, hogy a szervezet és az azt alkotó entitások közötti viszonyt a funkcionalista elmélet szerinti leírását összevesse a bírói gyakorlattal, valamint az egyéb gyakorlati kérdésekkel. Ezek alapján megállapítható, hogy a funkcionalizmus elmélete zárt és kompakt módon ragadja meg a szervezet belső viszonyrendszerét, és a funkció megbízásaként való értelmezéséből levezetett megbízó–ügynök reláció pedig több ponton azonosítható az esetjogban.

Ezzel együtt ez a teória nem képes egyértelmű szempontrendszer alapján kezelni azt az elméleti lehetőséget, hogy a szervezetek (különösen az „*implied powers*” révén) túlterjeszkednek a létrehozó entitásuktól származó mandátumon, valamint arra sem ad választ, mi a rendező elv akkor, ha a szervezet különböző funkciói vagy valamely nemzetközi jogi szabállyal, vagy egymással ellentmondásban állnak, illetve egyébként hátráltatják egymás megvalósulását. Az első dilemmára a WHO és Egyiptom tanácsadói vélemény egyértelmű választ ad, ugyanakkor a későbbi tanácsadói vélemények visszatérnek a funkciók önmagukban vett értelmezéséhez. Márpedig, ha az elméleti leírók tartják magukat ahhoz az alaptézishez, miszerint a szervezetek – már csak apolitikus természetüket tekintve is – nem az alkotó államok érdekei, hanem egyetemesebb értékek védelmére vagy célok elérésére jönnek létre, ez nem nélkülözheti az értékek összességére való összehangolt fókuszot.

Felhasznált irodalom

CRAWFORD, James: *Brownlie's Principles of Public International Law* (8th ed) (2012) OUP

GUZMAN, Andrew: *International Organizations and the Frankenstein Problem*, *European Journal of International Law* (2013) 24 (4), 999-1025.

KLABBERS, Jan: *The EJIL Foreword: the Transformation of International Organizations law*, *European Journal of International Law* (2015) 26 (1), 9-82.

KLABBERS, Jan: *The Emergence of Functionalism*, *European Journal of International Law* (2014) 25 (3), 645-675.

MITRANY, David: *The Progress of International International Government*, (1933) New Haven, Editura Yale University Press.

SZASZ, Paul C., *Thomas Jefferson Conceives an International Organization*, 75 *American Journal of International Law* (1981) 71, 138.

Competence of the ILO to Regulate Incidentally the Personal Work of the Employer Advisory Opinion of 23 July 1926

Jurisdiction of the European Commission of the Danube Advisory Opinion of 8 December 1927

Reparation for Injuries Suffered in the Service of the United Nations Advisory Opinion of April 11, 1949, I.C.J. reports 1949

Interpretation of the Agreement of 25 March 1951 between the WHO and Egypt, Advisory Opinion of 20 December 1980, I.C.J. reports 1980

Legality of the Use by a State of Nuclear Weapons in Armed Conflict Advisory Opinion of 8 July 1996, I.C.J. Reports 1996

***

THE RELATIONSHIP BETWEEN INTERNATIONAL ORGANIZATIONS AND THEIR FORMING ENTITIES

The aim of this article was to describe the relationship between an international organization and the entities creating that organization. As a tool for this task, the article uses the theory of functionalism, which is claimed to be the dominant theory underlying the law of international organizations. Yet this theory, while roots deeply both in the academic literature and in advisory opinions of the International Court of Justice, is not able to cover all aspects of this relationship.

The questions divides the article into three major parts: (i) first, it identifies the earliest appearances of functionalism in the history of international organizations; (ii) then it turns to the decisions of the International Court of Justice and its predecessor; (iii) and finally, it draws the conclusions which are relevant to describe the relationship between the organizations and their forming entities. The final part identifies those areas which could not be covered by applying this theory.